రక్తపు మరకలు

కోడి కుయ్యగానే వెంకటయ్యకు మెలకువ వచ్చింది. దొడ్లో ఆవు మెడకు కట్టిన మువ్వలు వినపట్ల లేదు. వెంకటయ్య ఉలిక్కిపడి లేచాడు — టక్కున మంచంలోనుంచి మంచానికి ఆనించి పెట్టుకున్న కర్ర చేత్తో తీసుకొని, కిర్రు చెప్పుల్లోకి కాలుదూర్చి, గొడ్ల చావిడి లోకి నడిచాడు. గొడ్ల చావిడి ఇంకా చీకటిగానే వుంది. ఆవు మెడకు కట్టిన మువ్వలు వినపడటంలేదు. భయంకరమైన [illegible] చూశాడు. కట్టుగొయ్యి దగ్గర ఆవులేదు. అతని గుండె గుభేలుమన్నది. పలుపు తెంపుకొని ఎక్కడికో వెళ్లింది ఆవు. ఎక్కడికి వెళ్లివుంటుంది?

మొదట్లో, విడిచిపెట్టినా చావిడి విడిచేదికాదు ఆవు. రాత్రిళ్లు తిరగటం, తానే నేర్పాడు ఆవుకి. తనకు ఆ ఆవంటే ఎంతో ప్రాణం. అది బాగా బలిసి నిగనిగలాడుతూ వుండాలని అతని అపేక్ష. కాని దాన్ని తా నెంతని మేపగలడు! అందుకని రాత్రిళ్లు తానే విడిచిపెట్టేవాడు — దొంగ తిండి తినిరమ్మని. మొదట్లో యజమాని అభిప్రాయం ఆ ఆవు గ్రహించలేక పోయింది. మెడనుంచి పలుపు ఊడదీసినా కదలకుండా అలాగే నిలబడేది. చావిడిలోనుంచి [illegible] 'అంబా' అని అరుస్తూ తలుపు దగ్గరే నిలబడి వుండేది. నెమ్మది నెమ్మదిగా తానే అలవాటు చేశాడు — ప్రక్కనున్న పొలాల్లో మెయ్యటం. ఆ ఆవు దొంగమేత రుచి మరిగింది. పలుపు విప్పగానే తోక పైకెత్తి బయటకు పరుగెత్తేది.

కాయన్న

రాత్రులంతా ఎక్కడెక్కడో మేసి, తెల్లవారక ముందే నంగనాచికిమల్లే వచ్చి, కట్టుగొయ్యదగ్గర నిలబడేది. తాను లేచి బురద తుడిచి కట్టివేశేవాడు.

తెల్లవారి ఎవ్వరైనా ఈ రాత్రి ఏ దొంగ గొడ్డో మాచేలోపడి మేసిపోయిందని దుమ్మెత్తి పోస్తుంటే — "ఊరుకో, జరిగిందానికి ఏంచేస్తాం? ఇంతకీ రోజులు మారిపోయినై. ఎవ్వరినని అంటాం?" అనేవాడు. ఇలా పట్టుబడకుండా జరిగింది కొన్నాళ్లు. చేసే పనిని బట్టి ఆ ఆవుకూడా అనేక పోకిళ్లు నేర్చుకుంది.

రోజులు గడిచి పోతున్నయి. ఒకనాడు వీరయ్య అనే రైతు కాపేసి రాత్రి దొంగమేతకు వొచ్చిన ఆవును పట్టుకున్నాడు, వెంకటయ్య ఇంటికి తోలుకు వచ్చి, వెంకటయ్యనూ అతని భార్యనూ లేపాడు. నోటికివచ్చిన తిట్లన్నీ తిట్టాడు. ఏమీ అనలేక వెంకటయ్య "నేను గట్టిగా కట్టేశానయ్యా, అదే తెంపుకిపోయింది,"

[illegible]

"అదే తెంపుకు పోయిందీ! సరే ఈసారి చేలో పడనియ్, కాళ్లు విరగగొట్టి మాదిగింటికి తోలతాను — దాని తాత ఎవ్వడు అడ్డంవస్తాడో," అన్నాడు వీరయ్య.

ఆనాటినుంచీ ఆవుని కట్టివేశేవాడు వెంకటయ్య. రాత్రిళ్లు దొంగమేతకు విడిచిపెట్టేవాడుకాదు. కాని అలవాటుపడ్డ ప్రాణం, అదెక్కడ ఊరుకుంటుంది! అప్పుడప్పుడూ తెంపుకు పోతూ వుండేది. తెల్లవారేపాటికి కట్టుగొయ్యదగ్గరకు వచ్చి నిలబడి వుండేది.

మరి ఇప్పు డేమైనట్లు? తెల్లవారవచ్చినా పశువు తిరిగిరాలేదు. వెంకటయ్యకు అనుమానం కలిగింది. ఇంట్లోకి వెళ్లి భార్యను లేపాడు, జరిగింది చెప్పాడు.

"ఉఁ నా మాట మొదటే వింటే!" అన్నది ఆబిడ.

"ఏమాటే," అన్నాడు వెంకటయ్య.

"ఆమాటే, రాత్రిళ్లు దాన్ని విడిచిపెట్టొద్దంటే నామాట విన్నా? దానికి నువ్వే దొంగమేత నేర్పితివి. నేర్చుకుంది ఇప్పుడు మానుకోమంటే మానుకుంటుందా? అనుభవించు," అన్నది. మళ్లీ పడుకుంది.

వెంకటయ్యకు ఏమీ తోచలేదు. కళ్లల్లో వొత్తులు పెట్టుకొని తెల్లవారేదాకా కూర్చున్నాడు. తెల్లవారగానే ఆవును ఎతుక్కుంటూ బయలుదేరాడు. ఎక్కడుంది? ఊరు వెతికాడు; చేలు వెతికాడు; ఆవు జాడలేదు. తిరిగి వొస్తుంటే పెదసుబ్బయ్యగారి చినవెంకయ్య కనుపించాడు.

"ఏమే, ఎక్కడనుంచి?" అన్నాడు చినవెంకయ్య.

"గొడ్డు కనపడలేదురా అబ్బాయి," అన్నాడు.

"ఆవేనంటే?"

"అవునురా అబ్బాయి."

"నే నిటు వొస్తుంటే మన బుచ్చిగాడు నీ ఇంటిముందు నుంచుని నానాబండ బూతులూ కూస్తున్నాడు. రాత్రి వాడి చేనంతా దొంగగొడ్డేదో మేసిపోయిందట. నీ ఆవేనేమోనే," అన్నాడు చినవెంకయ్య.

ఈమాటల్తో వెంకటయ్య మనస్సు గతుక్కుమంది. గబగబా ఇంటికి వెళ్దాం అనుకున్నాడు. కాని మొహం చెల్లలేదు. అసలే, బుచ్చిగాడి నోరు మంచిది కాదు. తను కంటపడితే ఏమేమి కూస్తాడో! ఎన్ని అనరాని మాటలు అంటాడో!! వూళ్లోకి వెళ్లకుండా, ఏదో నని వున్నవానికిమల్లే చేను దగ్గరకు వెళ్లాడు. గట్టుమీద కూర్చున్నాడు. కళ్ల వెంట నీళ్లు తిరిగినై. తన ఆవు స్వభావసిద్ధంగా అతి నీతి కలిగిన గొడ్డు. దాని మనస్సుని తనే మార్చాడు. ఇప్పుడది [illegible]ంది. తను గ్రామస్థులకు మొహం చూపేది ఎట్లా? చూపక చేసేది ఏముంది? అన్నపు వేళకు ఇంటికి బయలుదేరాడు. ఇల్లు బావురుమంటూ వుంది.

"ఏమే?"

"వొచ్చా!" అన్నది భార్య, "దానితో పాటు నువ్వూ పోయావేమో అనుకున్నా."

"ఏమయిందే?" అన్నాడువెంకటయ్య.

"ఇంకేం అవ్వాలి! ఆ బుచ్చయ్య ఇంత నోరు చేసుకువచ్చి ఇంటిమీద పడ్డాడు. రాత్రి వాడి చేను ఏదో గొడ్డు మేసిపోయిందట. అది మందేనట. ఊళ్లో పెద్దమనుష్యులందర్నీ తీసుకు వచ్చి పంచాయతీ పెట్టాడు."

"ఏమన్నారే?"

"పది రూపాయిలు కట్టమన్నారు వాడి ఎదాన."

"ఇంతకీ గొడ్డెక్కడుందే?"

"ఏమో ఎక్కడుందో."

వెంకటయ్య మాట్లాడకుండా వెళ్లి పడుకున్నాడు — కుక్కిమంచంలో. తన ఆవు కళ్లల్లో మెదిలింది.

"[illegible]?" భార్యను పిలిచాడు.

"ఏం?"

"కోడిగుడ్లూ పెరుగూ అమ్మితుంటివిగదే, ఆ డబ్బు ఎక్కడ పెట్టావ్."

"తీసుకువెళ్లి వాడి ఎదాన వేసి [illegible]"

"మరి గొడ్డును తోలుకొచ్చుకోవాలిగదే."

"ఏమో, ఏం చేస్తావో! నన్ను మాత్రం అడక్కు." అన్నది భార్య.

వెంకటయ్య భార్యకు నయానా భయానా చెప్పి చూశాడు. కాని ఆమె వినలేదు. ససేమిరా అంటే 'ససేమిరా' అంది. 'ఇస్తావా ఇవ్వవా?' అన్నాడు వెంకటయ్య వొళ్లు తెలియని కోపంతో.

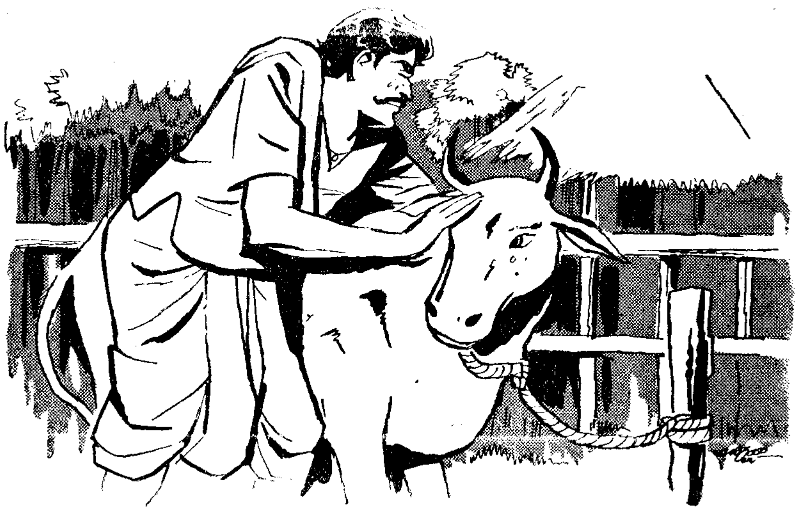

"ఇవ్వను," అన్నది భార్య.

కోపం పట్టలేక పోయాడు వెంకటయ్య. చెంపమీద చెడేలున వొక్కటి వేశాడు. తన భార్య డబ్బు ఎక్కడ దాచేదీ అతనికి తెలుసు. మట్టిమీదవున్న పిడత తీసి, డబ్బులు తీసుకొని బుచ్చయ్య ఇంటికి వెళ్లాడు. అతను నోరు చేసుకుంటూ వుంటే ఈసారికి తప్పు కాయమని ప్రాధేయపడ్డాడు. బొడ్డువిప్పి పది [illegible] సమరించుకున్నాడు. ఆవు బందెలదొడ్లో వుందని తెలుసుకున్నాడు. అక్కడ కట్టవలసిన డబ్బు కట్టి, ఆవుని తోలుకొచ్చుకోటానికి లోపలకు వెళ్లాడు. తన ఆవునుచూచి నిలువు గుడ్లువేసి నిలబడ్డాడు. ఆవు వొంటినిండా రక్తపు మరకలే. దుర్మార్గుడు బుచ్చయ్య గొడ్డుని చావమోదాడు. అతని కళ్లల్లో నీళ్ళు తిరిగినై. ఆవు పసికట్టినట్టుంది, గిరుక్కున తిరిగింది. యజమానిని చూసింది. 'అంబా' అని అరిచింది [illegible] వొక్కసారి. ఆ అరుపు బాకులా దిగబడింది వెంకటయ్య హృదయంలోకి. కండ్లవెంట జొటజొట కన్నీరు కారుస్తూ "తప్పు నీదికాదు నాది. నా పాపం నువ్వు [illegible]. [illegible] జన్మకైనా నీ బిడ్డనై పుట్టి నీ ఋణం తీర్చుకుంటాను" అన్నాడు — ఆవు మేను సవరిస్తూ. ఆవు తెలుసుకున్నట్టే తనూ కన్నీరు కార్చింది.

వేమన పద్యాలు

మెరుగు కంటి జోళ్ల గిరజాలు సరదాలు
భావకవికి లేని వేవి లేవు,
కవితయందు తప్ప గట్టివాడన్నింట
విశ్వదాభిరామ వినురవేమ !

పద్యం : కృష్ణశాస్త్రి

చిత్రం : బుజ్జాయి